

Asia: VN/34144/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Edustaako vastaaja

Kuntaa

2. Toteuttaako ehdotettu säädöskokonaisuus tavoitetta varhaisen tuen saatavuuden parantamisesta?

Ei, vaan tarvittaisiin ehdotetun sijaan tai lisäksi seuraavia toimia

Ehdotetut toimet kohtaan 2:

Ammatillisessa koulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus hakeutua opiskeluterveydenhuollon palveluihin nopeallakin aikataululla yhdenvertaisesti. Esitetty sähköinen terveystarkastus, johon sisältyisi muun muassa alle 18-vuotiaan palveluskelpoisuuden arviointia koskevia kysymyksiä, heikentäisi terveystarkastuksiin pääsyä. Esityksessä rajataan osa nykyisistä opiskeluterveydenhuollon piiriin kuuluvista opiskelijaryhmistä palvelun ulkopuolella, vaikka näihin koulutuksiin sisältyy ns. SORA-säädösten (ratkaisuja opiskeluun soveltumattomuuteen) alaisia aloja. Tätä rajausta ei tule toteuttaa.

Opiskeluterveydenhuollon ja opiskeluhuollon perustehtävinä on edistää opiskelijoiden terveyttä ja opiskelukykyä sekä valvoa opiskeluympäristön terveydellisiä oloja ja nämä tehtävät tulee toteuttaa opiskelijoille yhdenvertaisesti. Osa opiskeluterveydenhuollon palveluista on yli 18-vuotiaille opiskelijoille maksullisia ja myös tämä voi rajoittaa opiskelijoiden palveluihin hakeutumista.

Tampereen kaupungin perusopetuksen näkökulmasta uudistus koetaan hyvänä asiana, mikäli vapautuva resurssi kohdennetaan oppilaiden kohtaamiseen ja ennaltaehkäisevään ja terveyttä sekä opiskelukykyä edistävään työhön.

3.1 Raskaudenaikaisissa neuvolapalveluissa

-

Ehdotetut toimet kohtaan 3.1:

-

Muita huomioita kohtaan 3.1:

-

3.2 Alle kouluikäisen neuvolapalveluissa

-

Ehdotetut toimet kohtaan 3.2:

-

Muita huomioita kohtaan 3.2:

-

3.3 Kouluterveydenhuollon palveluissa

Ei, vaan tarvittaisiin ehdotetun sijaan tai lisäksi seuraavia toimia

Ehdotetut toimet kohtaan 3.3:

Esityksessä tulee ottaa selkeämmin huomioon myös kouluterveydenhuollon piirissä olevat aikuisten perusopetuksen opiskelijat.

Pykälän 5§ sanamuoto on tarkastettava, jotta se mahdollistaa myös tiheämmän tarkastusrytmin.

Muita huomioita kohtaan 3.3:

Esityksessä tulee ottaa selkeämmin huomioon myös kouluterveydenhuollon piirissä olevat aikuisten perusopetuksen opiskelijat.

Kouluterveydenhuollon resurssin ohjaaminen terveystarkastuksista ennaltaehkäisevään työhön koetaan hyväksi. Resurssijaossa tulee huomioida koulut tai koulujen yksiköt, joissa kouluterveyden huollon resurssi jakautuu useampaan yksikköön. Kouluterveydenhuollon palvelun saatavuus tulee olla saatavissa koulun koosta riippumatta.

Terveydellisten olojen tarkastuksen muuttaminen kolmesta vuodesta neljään vuoteen keventää myös koulun tasolla työmäärää, mikä koetaan hyvänä asiana. Opetuksenjärjestäjällä on omia prosesseja terveydellisten olojen seurantaan ja tällä voidaan vähentää päällekkäisyyksiä esimerkiksi kyselyiden osalta. Tampereen kaupungin sivistyspalveluiden lausunto Valtioneuvoston asetuksesta neuvolatoiminnasta sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta.

Oppilaitosten terveydellisten olojen tarkastuksesta säädettäisiin 5 §:ssä. Pykälään ehdotetaan säädettäväksi uusi 4 momentti, josta on aikaisemmin säädetty asetuksen (388/2011) 12 §:ssä. Pykälään ehdotetaan sisällytettäväksi aiemmin terveydenhuoltolain 16 §:ssä säädetty määräaika kouluyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden toteuttamisen tarkastusajankohdasta. Pykälän sisältö muuttuu siten, että tarkastusväli muuttuu neljäksi vuodeksi aiemman kolmen vuoden sijaan. Neljän vuoden tarkastusväli on asiantuntijankemysten perusteella riittävä ja henkilöstöresurssin tarkoituksenmukaisen käytön kannalta perusteltua. Pykälän sisältö ei

muutu muilta osin. Ehdotetut muutokset eivät lisäisi hyvinvointialueen velvoitteita nykytilaan verrattuna. Muutoksilla vähennetään hyvinvointialueiden tehtäviä säätämällä harvemmista määräajoista.

Pykälän sanamuoto on tarkastettava, jotta se mahdollistaa myös tiheämmän tarkastusrytmin . Tämän tyyppinen tilanne voi tulla kyseeseen, kun samalla tarkastuskerralla toteutetaan työterveyden työpaikkaselvityksiä tai pelastusviranomaisen palotarkastuksia. Pykälän maininta veloitteesta seurata todettuja puutteita vuosittain on tärkeä.

Toiminnanharjoittajalle tarkastuksessa havaitusta puutteesta muodostuu velvoite korjata/korvata/minimoida puute. Toiminnanharjoittajalla on jatkuva seurantavelvoite. Koska opetuksenjärjestäjillä on varsin vahva ja itsenäinen päättävä valta opetuksen järjestämisessä, muodostuu siitä vaatimuksia omavalvonnan toteuttamiseen. Omavalvontasuunnitelman muoto on vapaasti valittavissa, ja sen voi halutessaan sisällyttää osaksi toiminnan muita dokumentteja, kuten turvallisuusasiakirjaa. Terveydellisten olojen tarkastuspöytäkirja on osa turvallisuusasiakirja kokonaisuutta. Omavalvontasuunnitelmassa tulisi kuvata kohteen toiminta sekä toimintaan liittyvät riskitekijät ja niiden ennaltaehkäisy.

3.4 Opiskeluterveydenhuollon palveluissa

Ei, vaan tarvittaisiin ehdotetun sijaan tai lisäksi seuraavia toimia

Ehdotetut toimet kohtaan 3.4:

Esityksessä todetaan, että ”voidaan antaa tarkempia säännöksiä”, joten jää epäselväksi onko näistä tarkoitus antaa asetus. Opiskelijaa koskevista oikeuksista tulisi säätää lain tasoisesti.

Muita huomioita kohtaan 3.4:

Tampereen kaupungin lukiokoulutus kannattaa, että oppivelvollisuusikäisille opiskeluterveydenhuoltoon sisältyisi jatkossa Puolustusvoimien ennakkoterveystarkastus hyvinvointialueen järjestämänä sinä vuonna, kun opiskelija täyttää 18 vuotta. Huomautuksena, että opiskeluterveydenhuollon resurssien tulee riittää myös muuhun toimintaan ja terveystarkastuksiin. Opiskeluterveydenhuollon palveluihin pitää päästä myös nopealla aikataululla.

4. Onko sääntely opiskeluterveydenhuollon ja siihen kuuluvasta sähköisestä terveystarkastuksesta terveydenhuoltolain 17 §:n 2 momentin ja 70 a §:n säännöksissä soveltamisen kannalta toimiva?

Ei, vaan säännöksiä olisi muokattava seuraavalla tavalla

Ehdotetut muutokset kohtaan 4:

Sähköiseen kyselyyn vastaaminen ammatillisen koulutuksen ensimmäisenä opiskeluvuotena tulee olla opiskelijalle vapaaehtoista kuten opiskeluterveydenhuoltopalvelujen käyttäminenkin. Opiskelijan huoltajalla tulee olla mahdollisuus tutustua kyselyyn yhdessä opiskelijan kanssa.

Ammatillisen koulutuksen opiskelijalla tulee olla mahdollisuus hakeutua opiskeluterveydenhuollon palveluihin nopeallakin aikataululla ilman sähköiseen terveystarkastukseen vastaamista ja opiskelijan pääsy terveystarkastukseen ensimmäisen opiskeluvuotena tulee mahdollistaa jatkossakin.

Opiskelijan opintojen etenemisen kannalta on erittäin tärkeää, että hänellä on mahdollisuus päästä opiskeluterveydenhuoltopalveluihin nopeastikin. Esitetty kysely, joka sisältää kaikkien opiskelijoiden palveluskelpoisuuden arviointia koskevia kysymyksiä, tulee toteuttaa vasta kutsuntavuonna rajaten se asevelvollisille ja vapaaehtoiseen palvelukseen hakeutuville .

Esitetyn sisältöinen sähköinen terveyskysely tulee kohdentaa kutsuntavuonna kutsunnan kohteena oleville ja näiden henkilöiden yhteystiedot ovat tahoilla, jotka vastaavat kyseisestä toiminnasta.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjän ylläpitämässä opiskelijarekisterissä on myös opiskeluterveydenhuoltopalveluihin oikeuttamattomien opiskelijoiden tietoja. Koulutuksen järjestäjät eivät kerää opiskelijoistaan kansalaisuustietoa ja myös sukupuolen ilmoittaminen opiskelijarekisteriin on opiskelijalle vapaaehtoista. Näistä syistä sähköisen kyselyn toimittaminen koulutuksen järjestäjän opiskelijarekisterin tietojen avulla ei tuota kattavaa tulosta.

5. Onko esitetty sääntely valtioneuvoston asetukseen neuvolatoiminnasta sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sisällöstä riittävä terveystarkastusten toteuttamiseksi?

Ei

6. Yhtenä toimenpiteenä asetusluonnoksessa ehdotetaan kansallisten ohjeistuksien ja suosituksien päivittäminen NEUKO-tietokantaan. Onko esitetty toimenpide riittävä?

-

7. Millaista muuta kansallista ohjausta ja toimenpiteitä esitetyn lainsäädännön onnistunut toimeenpano mielestänne edellyttää?

Kohta nro 5: Opiskelijan oikeudesta palveluihin tulisi säätää laintasoisesti.

Esityksessä ei todeta edellytetäänkö ammatillisen koulutuksen järjestäjältä opiskelijoita koskevien tietojen luovuttamista hyvinvointialueelle nykyistä laajemmin. Koulutuksen järjestäjillä on opiskelijoille tarjottavien opiskeluhuoltopalvelujen osalta tiedottamistehtävä, myös huoltajien, ja tehtävänä on huolehtia opiskelijoille kuuluvien palvelujen saatavuudesta.

Muita huomioita hallituksen esityksen luonnoksesta:

Ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden pääsy opiskeluterveydenhuoltoon nopeallakin aikataululla tulee turvata. Erityisesti tämä on tärkeää opiskelijoiden altistumisten yhteydessä. Ammatillisessa koulutuksessa on runsaasti ns. altistelähtöisiä koulutuksia, ja opiskelijat oireet voivat ilmetä opintojen edetessä. Opiskelijan on oireiden ilmaannuttua tärkeä päästä terveydenhuollon palvelujen piiriin ja tarvittaessa vaihtaa tutkintoalaa.

Esityksessä muutettaisiin opiskeluterveydenhuoltopalveluihin oikeutettujen ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden kohdejoukkoa siten, että päätoimiset ammatti- ja erikoisammattitutkinto-opiskelijat jäisivät ulkopuolelle, yleisen terveydenhuollon piiriin. Näissä koulutuksissa on mm. SORA-alan koulutuksia, joiden osalta on erittäin tärkeää päästä opiskeluterveydenhuoltopalvelujen piiriin.

Esityksessä ei ole otettu huomioon kouluterveydenhuollon piirissä olevia aikuisten perusopetuksenopiskelijoita.

Esityksessä käytetään käsitteitä aikuisopiskelija ja oppivelvollisuusikäinen opiskelija ja näitä käsitteitä ei ole koulutuksen lainsäädännössä.

Perusopetuksen oppilaiden pääsy opiskeluterveydenhuoltoon nopeallakin aikataululla tulee turvata koulun koosta ja sijainnista riippumatta.

Muita huomioita asetusluonnoksista:

-

Puskala Tarja
Tampereen kaupunki